

**Saksanseisojakerho ry
Jalostustoimikunta**

**JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMA
1.1.2011–31.12.2015
STABYHOUN
222**

Tämä jalostuksen tavoiteohjelma on laaja tietopaketti käsittelemästään rodusta kaikkien rodun harrastajien ja rodusta kiinnostuneiden käyttöön. Tavoiteohjelma on laadittu Suomen Kennelliitto r.y.:n jalostustieteellisen toimikunnan mallirungon ja siihen liittyvien ohjeiden pohjalta. Jalostuksen tavoiteohjelma on käsitelty Saksanseisojakerho r.y.:n vuosikokouksessa 2010, mistä on hyvissä ajoin tiedotettu rotujärjestön jäseniä jäsenjulkaisu Saksanseisoja -lehden joulukuun 2009 numerossa sekä rotujärjestön internet-sivuilla. Tämän jälkeen jalostuksen tavoiteohjelma on ollut rotujärjestön internet-sivuilla: www.saksanseisojakerho.fi kaikkien rodusta kiinnostuneiden tutustuttavana ja kommentoitavana hyvissä ajoin ennen vuosikokousta 2010. Vuosikokouksen roturyhmäkokouksessa tavoiteohjelma on käyty läpi ja Saksanseisojakerho r.y.:n vuosikokouksessa 17.4.2010 hyväksytty jäsenistöltä tulleen palautteen mukaisesti muokattuna.

Suomen Kennelliitto r.y.:n jalostustieteellisen toimikunnan hyväksymisen jälkeen tämä jalostuksen tavoiteohjelma on voimassa 1.1.2011 alkaneen PEVISA-kauden, minkä jälkeen tavoiteohjelma jälleen päivitetään.

Jalostuksen tavoiteohjelma on luettavissa ja tulostettavissa Saksanseisojakerho r.y.:n internet – sivuilta (www.saksanseisojakerho.fi => muut mannermaiset kanakoirat => stabyhoun) ja saatavissa myös tavoiteohjelman kokoajilta pyydettyäessä.

***Koonnut ja saadun palautteen mukaisesti muokannut: Sinikka Eloranta, Tuija-Liina Laamanen, Kaija Rantanen, Elli Pehkonen, Iina Viitanen, Anne Leppänen
Kannen piirros: Seppo Polameri***

SISÄLLYSLUETTELO

1. Yhteenveto	5
2. Rodun tausta.....	5
3. Rotujärjestön organisaatio ja sen historia	6
4. Nykytilanne.....	6
4.1 Populaation koko ja rakenne	7
Ruotsi.....	7
Tanska.....	8
4.1.1 Populaation koko ja rakenne Suomessa	8
4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet	15
4.2.1 Luonteen testaaminen Suomessa	15
4.2.2 Käyttöominaisuudet.....	15
4.2.3 Kanakoirien erikoiskokeet (KAER)	16
4.3 Terveys	17
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet	17
4.3.2. Muut rodulla todetut sairaudet.....	20
4.3.3. Muuta huomioitavaa	21
4.4 Ulkomuoto.....	21
4.4.1 Rotumääritelmä.....	22
5. Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta.....	23
6. Jalostuksen tavoitteet ja strategia.....	23
6.1 Visio	24
6.2 Rodun tavoitteet	24
6.3 Rodun strategia	25
6.4 Uhat ja mahdollisuudet.....	26
6.5 Varautuminen ongelmiin.....	26
7. Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta.....	27
7.1. Strategisten toimenpiteiden toteutumisen seuranta	27
7.2. Tavoiteohjelmassa asetettujen päämäärien saavuttaminen	27
Lähdeluettelo:.....	29

TAULUKOT:

1. Stabyhounien rekisteröinnit Suomessa 1991–2009
2. Jalostukseen käytetyt koirat 2006–2009
3. Käytetyt yhdistelmät 2006–2009
4. Näyttelykäynnit vuosina 2004–2009
5. Suomen stabyhounkannan tehollinen populaatio vuosittain
6. Jalostukseen käytettyjen koirien osuus
7. Syntyneiden pentueiden keskimääräinen sukusiitosaste vuosittain
8. Jalostukseen käytettyjen koirien sukulaisuussuhteet 2006–2009
9. Stabyhounien PEVISA-ohjelma
10. Lonkkakuvattujen stabyhounien lukumäärä ja tulokset 1.1.2004–31.12.2009
11. Lonkkakuvattujen stabyhounien lukumäärä ja tulokset prosentteina 2004–2009
12. Käytettyjen urosten jälkeläiset ja niiden terveystiedot
13. Käytettyjen narttujen jälkeläiset ja niiden terveystiedot
14. Kyynärkuvattujen stabyhounien lukumäärä ja tulokset 1.1.2004–31.12.2009
15. SWOT-analyysi rodun tilasta
16. Varautuminen tulevaisuuden ongelmiin

1. Yhteenveto

Stabyhoun on Hollannista peräisin oleva seisova lintukoira, joka kuuluu FCI:n ryhmään 7. Suomessa stabyhounien rotujärjestö on Saksanseisojakerho (SSK). Stabyhounille ominaisia käyttöominaisuuksia ovat riistaintoinen työskentely maastossa ja tarkka hajuaisti, minkä lisäksi se on pehmeäsuinen riistankäsittelijä. Stabyhoun on luonteeltaan reipas, omistajaansa miellyttävä, aina parhaansa yrittävä koira. Se on iloinen ja helposti koulutettava metsästyskoira, joka sopii myös aktiiviseen perheeseen seurakoiraksi. Jotta nämä ominaisuudet voidaan säilyttää, on jalostuksessa kiinnitettävä entistä enemmän huomiota käytettävien koirien, luonteeseen, terveyteen ja käyttöominaisuuksiin.

Kotimaansa Hollannin lisäksi rotu on levinnyt muihin Euroopan maihin. Suomessa stabyhouneja on noin 200, vuosittain rekisteröidään keskimäärin parikymmentä koira. Tänä päivänä stabyhounia ei käytetä alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan juuri missään maassa, edes rodun kotimaassa Hollannissa. Suomessa stabyhounit voivat osallistua kanakoirien erikoiskokeeseen, mutta Hollannissa niiltä ei vaadita käyttötulosta. Useassa maassa rotu on muuttunut näyttely- tai muuksi harrastuskoiraksi. Jalostuksessa suuri haaste terveyden lisäksi onkin saada syntyneitä pentuja harrastaviin kokeisiin ja mahdollisesti myös testattua niiden ominaisuuksia kanakoirien erikoiskokeissa.

Suurimmat tulevaisuuden haasteet löytyvätkin metsästyskäytön lisäämisessä. Tämä vaatii myös luonteen ja terveyden säilyttämistä metsästykseseen sopivana. Arkoja koiria ei tulisi käyttää jalostukseen, ei myöskään ääniherkkiä. Terveudessa tulisi lonkka- ja kyynärpäakuvausten lisäksi huomioidaan koiran yleisterveys.

2. Rodun tausta

Hollannin pohjoisessa, Frieslandin maakunnassa satoja vuosia kasvatettu stabyhoun polveutuu luultavasti espanjalaisen valloittajien 1500-luvulla Alankomaihin tuomista spanieleista. Kirjallisia todisteita rodun olemassaolosta löytyy 1800-luvun alusta lähtien. Monikäyttöisenä rotuna stabyhounia on käytetty kautta aikojen Hollannissa maatalojen vahtikoirana, mutta ennen kaikkea se on metsästyskoira. Ennen sitä käytettiin ketun, pienriistan ja lintujen metsästyksessä, ja se kaivoi myös myyriä ylös ja pyydysti niitä.

Stabyhounia kuvataan hyvänä metsästyskoirana, joka on hieno seisova ja pehmeäsuinen noutaja. Se on myös viehättävä seurakoira. Stabyhounia on usein verrattu alkuperäiseen friisiläiseen ihmiseen, jonka on sanottu olevan itsepäinen, rehellinen ja suora, sosiaalinen, hiljainen sekä ystävällinen, mutta hieman varautunut vieraita kohtaan.

Stabyhoun hyväksyttiin virallisesti roduksi Alankomaissa vuonna 1942 ja Hollannin Staby- ja Wetterhounyhdistys perustettiin vuonna 1947. Ensimmäiset stabyhounit rekisteröitiin Suomeen 1991. Suomen Stabyhounkerho perustettiin vuonna 2006. Stabyhoun on kotimaansa lisäksi saavuttanut vakaan ja merkittävän aseman Ruotsissa. Muissa pohjoismaissa sen suosio ja tunnettavuus on koko ajan kasvussa.

3. Rotujärjestön organisaatio ja sen historia

Stabyhoun kuuluu mannermaisten seisojarotujen yhteiseen rotujärjestön, Saksanseisojakerho ry:n alaisuuteen. Saksanseisojakerho on perustettu vuonna 1943, jolloin yhdistyksen jäseniksi ilmoittautui 27 saksanseisojien harrastajaa. Tällä hetkellä Suomen Kennelliittoon kuuluvan rotujärjestön jäsenluku on noin 2200.

Aluksi rotujärjestön edustamat koirat olivat vain joko lyhyt- ja karkeakarvaisia saksanseisojia, mutta nyt (2005) on Suomessa jo 17 erilaista mannermaista kanakoirarotua tai rotumuunnosta. Rotuihin rekisteröidään vuosittain yhteensä 600-800 uutta pentua.

Saksanseisojakerhon tarkoitus on ylläpitää ja kehittää mannermaisia seisojarotuja metsästyksen monitoimikoirana ja edistää muutoinkin kanakoiraharrastusta Suomessa. Tähän kerho pyrkii järjestämällä roduilleen näyttelyitä, katselmuksia sekä kanakoirien erikoiskokeita (KAER) ja kilpailuja, julkaisemalla opaskirjoja ja neljästi vuodessa ilmestyvää Saksanseisoja-lehteä sekä näyttelyjä koetulokset sisältävää vuosikirjaa. Kerho ohjaa edustamiensa rotujensa jalostusta sekä pyrkii torjumaan niiden terveydentilaa horjuttavia perinnöllisiä vikoja.

Saksanseisojakerhon hallitukseen kuuluu 7 jäsentä ja sihteeri. Lisäksi kerhon toimintaa ohjaavat toimikunnat: jalostustoimikunta, ulkomuototoimikunta, koetoimikunta sekä tietojenkäsittelytoimikunta. Kerhon toimihenkilöihin kuuluvat myös päätoimittaja, jäsensihteeri, myyntisihteeri, vuosikirjan päätoimittaja ja kotisivujen vastuhenkilö.

Saksanseisojakerhon jalostustoimikunnassa on 9 jäsentä. Jalostusneuvojat valitsee Saksanseisojakerhon vuosikokous. Valtarotujen, lyhytkarvaisen ja karkeakarvaisen saksanseisojan jalostusneuvonta työllistää suurimman osan toimikunnan jäsenistä: lk- saksanseisoja 3 jalostusneuvojaa, kksaksanseisoja 3 jalostusneuvojaa, bretoni 1 jalostusneuvoja, münsterinseisojat sekä pitkäkarvaisen saksanseisoja 1 jalostusneuvoja, muut jäljellä jäävät rodut 1 jalostusneuvoja. Saksanseisojakerho r.y:n sääntöjen mukaan rotu saa oman jalostusneuvojan, kun rekisteröityjen pentujen määrä ylittää 50 pentua / vuosi. Pienempien, mutta Suomeen jo vakiintuneiden rotujen (pitkäkarvainen saksanseisoja, unkarinvizslat, korthalsingriffoni, bracco italiano, spinone, weimarinseisoja ja stabyhoun) pentuvälityksestä ja rotutietouden jakamisesta vastaa jalostustoimikunnan kullekin rodulle valitsema pentuvälittäjä.

Saksanseisojakerhon jalostustoimikunta määrittelee jalostuksen tavoitteet, seuraa rotujemme tilaa ja jakaa tietoa roduista. Toimikunta ohjaa jalostuksen suunnittelua antamalla lausuntoja ja suosituksia jalostusyhdistelmistä sekä hoitaa pentuvälitystä. Toimikunta pitää yllä jalostusrekisteriä jalostukseen sopiviksi katsotuista koirista. Jalostustoimikunta on mukana järjestelmässä nuorten koirien ikäluokkakatselmusta Junkkaria vuosittain, vuosikokouksen tai erikoisnäyttelyn yhteydessä järjestettäviä jalostusaiheisia luentopäiviä sekä vastaa joka toinen vuosi pidettävän jalostuskatselmuksen järjestelyistä. Tämän lisäksi jalostustoimikunta kerää ja jakaa harrastajien avulla tietoa rotujärjestön alaisista roduista.

4. Nykytilanne

Jalostustyö on nykyisellään usein liian ulkomuotopainotteista terveyden, luonteen ja ominaisuuksien sijasta. Jalostukseen vuosina 2006–2009 käytetyistä koirista ei ole yhdenkään koiran käyttöominaisuuksia testattu KAER-kokeissa. Käyttöominaisuuksien jalostaminen vaikuttaa myös koiran luonteeseen. Stabyhoun on monipuolinen metsästyskoira, ja näiden ominaisuuksien

säilyttämiseksi mahdollisimman monen yksilön käyttöominaisuuksien testaaminen olisi tärkeää. Huomioitavaa on kuitenkin lähiaikojen kasvanut harrastuneisuus niin metsästyksen kuin muidenkin lajien parissa.

Rodun ongelmana Suomessa on pienen geneettinen populaatio. Menneen jalostuksen tavoiteohjelman seurantakauden matadorijalostuksen vuoksi suuri osa suomalaisista stabyhouneista on keskenään sukua. Kasvavaa huomiota on kuitenkin alettu kiinnittää sopivien yhdistelmien löytämiseen, ja tähän ovat suurena apuna ulkomaan tuonnit. Vuonna 2009 tuotiin Hollannista viisi narttua ja yksi uros sekä Ruotsista kaksi narttua ja kaksi urosta, joten tulevaisuudessa sukutaulultaan sopivien yhdistelmien löytäminen on helpompaa. Näyttelyissä palkittavien yksilöiden suhteen pitäisi ulkomuodon ja rotutyypillisyyden lisäksi huomioida erityisesti myös se, että koirat ovat rakenteeltaan terveitä ja soveltuvat alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa. Koirien luonteeseen on kiinnitettävä enemmän huomiota: koirat eivät saa olla luonteeltaan arkoja tai epäluuloisia. Terveys ja luonne ovat jalostuksessa tärkeitä niin metsästys- kuin perhekoirallekin.

4.1 Populaation koko ja rakenne

Ensimmäinen stabyhoun tuotiin Suomeen 1980-luvun lopulla Hollannista. Suomessa stabyhouneja on noin 214. Tuonteja on tapahtunut Hollannista, Belgiasta, Ruotsista ja Tanskasta. Stabyhounia on viety Ruotsiin.

Hollannin Staby- ja Wetterhoun NVSW yhdistyksen tietokannasta saatu tieto, että yhdistys on rekisteröinyt kaiken kaikkiaan 12 096 stabyhounia. Raad van Beheer, Hollannin kennelliitto on rekisteröinyt viimeisen viiden vuoden aikana yhteensä 2004 stabyhounia. Hollannista ei saatu päivitettyä tietoa terveydestä ja jalostusperiaatteista. Aikaisemman seurantajakson tiedot löytyvät edeltävästä jalostuksen tavoiteohjelmasta.

Ruotsin ja Suomen koiramäärät on otettu kennelliiton tietokannoista, ja luku on koirien koko rekisteröintimäärä.

Ruotsi

Ruotsissa on noin 603 stabyhounia, v. 2009. Ruotsissa stabyhounille on tehty jalostuksen tavoiteohjelma.

1. Pyritään säilyttämään stabyhounin rodun ominaispiirteet.
2. Molempien vanhempien on oltava astutushetkellä vähintään 2 vuotta vanhoja.
3. Jalostukseen käytettävien koirien tulee olla terveitä lonkkanivelen dysplasiasta, lonkkakuvaustulos A tai B.
4. Jalostukseen käytettävien ruotsalaisten stabyhounien kyynärkuvaustulosten tulee olla UA (utan anmärkning, ei merkkejä), lukuun ottamatta ennen 1.3.2004 syntyneitä koiria.
5. Vähintään laatuarvostelun toinen palkinto näyttelystä.
6. Samaa yhdistelmää ei saa uusia.
7. Uroksella saa olla enintään kaksi pentuetta (ruotsalaiset urokset)
8. Jalostukseen käytetään vain terveitä ja hyväluonteisia koiria.
9. Ennen kuin narttua käytetään jalostukseen uudestaan, aikaisemman pentueen taso täytyy arvioida (yli 12 kk iässä) lonkkien, kyynärpäiden, luonteen ja ulkomuodon suhteen.
10. Kasvattajan täytyy tehdä kerran vuodessa kasvattamistaan koirista terveystarkastus. (Tarkistettu vuosikokouksessa 2007)

Syy, miksi Svenska Stabyhounklubben on yhdessä jäseniensä kanssa päätyntä näin tiukkaan jalostusohjelmaan on se, että Ruotsissa stabyhoun on pieni rotu. On tärkeää, että jalostus lähtee mahdollisimman oikeaan suuntaan heti alusta alkaen. Lisäksi ruotsalaiset pitävät tärkeänä, että linjasiitosta ei käytetä, jotta saadaan tulevaisuutta varten mahdollisimman hyvä pohja. Tämän vuoksi moni kasvattaja käy astuttamassa koiransa Hollannissa saadakseen Ruotsiin mahdollisimman paljon uutta verta. (Laadittu Svenska Stabyhounklubbenin jalostuspäivillä)

Erimielisyyttä on kuitenkin ilmennyt kasvattajien kesken lonkkakuvaustuloksen jalostuskäyttöön käytettävien koirien rajaamisesta tulokseen A ja B. Osa kasvattajista on ollut sitä mieltä, että myös tuloksen C omaavaa koiraa voi käyttää jalostukseen. Ruotsin Stabyhounkerho on tehnyt esityksen Ruotsin kennelliiton jalostustoimikunnalle, että jalostukseen käytettäisiin vain terveitä HD-A ja HD-B koiria. Svenska Kennelklubbens Avelskommitté (AK) 16.–17.1.2010 kokous päätti kuitenkin, että koska rodun kanta on pieni ja tuonneista riippuvainen, jalostukseen saisi käyttää jatkossakin A-, B- ja C-lonkkaisia koiria, jotta potentiaalinen jalostusmateriaali saataisiin mahdollisimman laajasti käytettyä.

Ruotsissa stabyhounia käytetään jonkin verran metsästykseen niin seisojana kuin noutajanakin. Erityisesti rotu on kunnostautunut jäljellä.

Tanska

Tanskan stabyhounkerhon mukaan stabyhouneja on rekisteröity Tanskassa seuraavasti (rekisteröintien kokonaismäärä/tuonnit): 2001, 7/1; 2002, 16/2; 2003, 19/1; 2004, 21/1, eli yhteensä 63 koiraa. Tanskassa noin kymmenen stabyhounia on metsästyskäytössä. Uudempaa tietoa Tanskasta ei ole saatu.

Lonkkakuvaustulokset vaihtelevat A-D välillä, joten lonkkavikaa pidetään riskitekijänä. Lisäksi yksittäisillä koirilla on raportoitu olevan sydänvaivoja, lonkkavaivoja ja yksi pentu on lopetettu tasapainohäiriöiden vuoksi. Valtaosa tanskalaisista stabyhounien omistajista kuuluu rotukerhoon, joka tekee terveystarkastuksen joka vuosi.

4.1.1 Populaation koko ja rakenne Suomessa

Suomeen ensimmäiset rekisteröidyt stabyhounit tuotiin Hollannista vuonna 1991. Kotimainen kasvatustyö alkoi 1997 hollantilaissyntyisellä nartulla ja ruotsalaisella uroksella kennel Nordwartin toimesta. Seuraavan, vuonna 1998 rekisteröidyn pentueen vanhemmat olivat myös hollantilaista syntyperää. Kennel Nordwartin viimeinen pentue syntyi vuonna 2001, mutta samoihin aikoihin stabyhounien kasvatukseen tuli uusia kenneleitä. Kennel Applehill's kasvatti ensimmäisen stabyhounpentueensa vuonna 2000 ja kennel Hazebad 2001. Lisäksi kennel Trindy's kasvatti vuonna 2001 yhden pentueen. Vuosittaiset pentuemäärät kasvoivat, mutta populaatio kehittyi geneettisesti yhdenmukaiseksi, koska jalostuksessa käytetyt nartut yhtä lukuun ottamatta olivat toisilleen läheistä sukua. Populaation geneettistä vaihtelua lisättiin käyttämällä nartuille Ruotsissa, Hollannissa, Tanskassa ja Belgiassa kasvatettuja uroksia. Populaation geneettistä kokoa pienensi kuitenkin huomattavasti tanskalaisyyntyisen Canto-uroksen käyttäminen jalostukseen yhdeksän kertaa. Se jätti vuosina 2001–2006 yhteensä 49 pentua, mikä on lähes puolet tuona aikana syntyneistä pennuista. Näin runsas yhden uroksen jalostuskäyttö supistaisi populaation geneettisen pohjan erittäin vähäiseksi, mikäli useita tämän jälkeläisistä käytettäisiin jalostukseen. Kuitenkin ainoastaan kahta Canton jälkeläistä on käytetty jalostukseen, eli Canton vaikutus tulevaisuuden stabyhounpopulaatioon jäänee kohtuulliselle tasolle. Kotimaisen kasvatustyön alettua stabyhouneja ei muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta tuotu Suomeen.

Taulukko 1. Stabyhounien rekisteröinnit Suomessa 1991–2009. (Suomen kennelliitto, tilastokooste,)

Vuosi	Narttu	Uros	Pentueet	Yht	Tuonti-narttu	Tuonti-uros	Tuonnit yht.	Kaikki
1991	-	-	-	-	1	1	2	2
1994	-	-	-	-	1	1	2	2
1995	-	-	-	-	2	1	3	3
1996	-	-	-	-	4	-	4	4
1997	4	4	1	8	1	-	1	9
1998	5	3	1	8	-	-	-	8
2000	4	3	1	7	-	-	-	7
2001	7	12	3	20	-	1	1	21
2002	6	4	2	10	-	-	-	10
2003	5	4	2	9	-	-	-	9
2004	10	3	2	13	1	1	2	15
2005	12	12	4	24	-	-	-	24
2006	17	7	4	24	1	-	1	25
2007	14	18	4	32	-	2	2	34
2008	8	13	3	21	4	4	8	29
2009	1	2	1	3	6	3	9	12
Yhteensä								214

Vuosittain on rekisteröity keskimäärin 25 koiraa. Tuontikoirien kasvanut määrä on laajentanut geenipohjaa.

Taulukko 2. Jalostukseen käytetyt koirat 2006–2009. Lonkkakuvattujen koirien määrä perustuu SKK:n tietokannassa 17.2.2010 oleviin tuloksiin. On huomioitavaa, että kolmen viimeisen pentueen jälkeläiset ovat olleet vielä liian nuoria lonkkakuvausta varten. Koiran syntymävuosi suluissa.

Urokset	Pentueita	Pentuja	Lonkkakuvattuja	Näyttelyssä esitettyjä jälkeläisiä
CANTO (2000)	2	13	2	1

STABYGÅRDS BALZER WON BULF	1	4	4	4
BOBBY FAN IT DRENTSE HEIM	2	13	6	9
MOLARGÅRDENS DENIS (2005)	3	25	3	4
RIMME SIETSKE FAN'E ALDE LEANE	1	7	4	4
APPLEHILL'S JOONAS (2007)	1	8	0	2
APPLEHILL'S FAARAO (2005)	1	7	0	6
HAZEBAD DYNAMIC DUSTIN (2006)	1	3	0	3
Yhteensä	12	80	19	33
Nartut	Pentueita	Pentuja	Lonkkakuvattuja	Näyttelyssä esitettyjä jälkeläisiä
HAZEBAD CORVUS SHAN (2004)	2	18	4	2
NORDWART ADELLA (1997)	1	4	0	0
HÄROMI'S OVERSEAS BEAYTY OF BRAM (2004)	2	11	8	8
HAZEBAD MAGNETIC YAYA (2005)	1	6	1	5
HAZEBAD SUNNY FLORIS (2001)	1	7	5	4
APPLEHILL'S FAMA (2005)	2	16	1	3
HAZEBAD BLONDIES MINGO (2005)	1	8	0	2
HÄROMI'S SEA WIND OF BALZER (2006)	1	7	0	6
HAZEBAD APRILLA FELITY (2006)	1	3	0	3
Yhteensä	12	80	19	33

Taulukko 3. Käytetyt yhdistelmät 2006–2009

Isä	Lonkkakuvaustulos	Emä	Lonkkakuvaustulos	Pentueita	Pentuja	Lonkkakuvattuja	Näyttelyssä esitettyjä jälkeläisiä
CANTO	B/B	HAZEBAD CORVUS SHAN	B/B	1	9	4	2
CANTO	B/B	NORDWART ADELLA	B/B	1	4	0	0

STABYGÅRDS BALZER VON BLUF	A/A	HÄROMI'S OVERSEAS BEAYTY OF BRAM	A/A	1	4	4	4
BOBBY FAN IT DRENTSE HIEM	A/A	HAZEBAD SUNNY FLORIS	B/B	1	7	5	4
BOBBY FAN IT DRENTSE HIEM	A/A	HAZEBAD MAGNETIC YAYA	A/B	1	6	1	5
MOLARGÅRDENS DENIS	C/C	APPLEHILL'S FAMA	B/B	2	16	1	3
MOLARGÅRDENS DENIS	C/C	HAZEBAD CORVUS SHAN	B/B	1	18	4	2
RIMME SIETSKE FAN'E ALDE LEANE	A/A	HÄROMI'S OVERSEAS BEAYTY OF BRAM	A/A	1	7	4	4
APPLEHILL'S JONAS	B/B	HAZEBAD BLONDIES MINGO	C/A	1	8	0	2
APPLEHILL'S FAARAO	A/A	HÄROMI'S SEA WIND OF BALZER	A/A	1	7	0	6
HAZEBAD DYNAMIC DUSTIN	A/A	HAZEBAD APRILLA FELITY	B/C	1	3	0	3

Suomen stabyhoun kanta on saanut uutta verta vuosina 2006–2009 ulkomaisista erisukuisista uroksista ja nartuista, joita on käytetty jalostukseen. Yhdeksästä jalostukseen käytetystä uroksesta viisi on ollut ulkomaisia, minkä lisäksi yhdestätoista jalostukseen käytetystä nartusta kaksi on ollut ulkomaisia. Vuotta 2006 rasittaa vielä matadoriuroksen jatkokäyttö kahden pentueen verran.

Yhden nartun kolmea eri jälkeläistä on käytetty jalostukseen, mutta jokaisella on eri ulkomaalainen isä. Rodun terveyden ja elinvoimaisuuden kannalta on tärkeää, että geneettinen pohja on mahdollisimman laaja. Tämä tarkoittaa sitä, että mahdollisimman moni jalostuskelpoinen yksilö tulisi käyttää jalostukseen. Samoin kannan tulisi koostua mahdollisimman paljon koirista, jotka eivät ole sukua keskenään. Uusintayhdistelmiä ei ole tehty seurantajakson aikana kuin kerran. Pienessä rodussa uusintayhdistelmä on vain erittäin harvoin perusteltua.

Taulukosta 3. nähdään että kotimaisista uroksista vain harvoja on käytetty jalostukseen. Tämä on positiivista, sillä suomalaisten stabyhounien ollessa suurelta osin läheistä sukua keskenään jalostusuroksiksi on valittu ulkomaisia koiria. Jalostukseen käytetyt nartut sitä vastoin ovat paria poikkeusta lukuun ottamatta Suomessa syntyneitä.

Suomessa on vuosina 2006–2009 käytetty jalostukseen 8 urosta ja 9 narttua. Uroksista 5 oli käynyt näyttelyssä, 3 ei ole käynyt näyttelyissä. Nartuista 6 oli palkittu näyttelyissä, 3 ei ole käynyt näyttelyissä. Jalostuskoiran vaatimukseen kuulu vähintään näyttelypalkinto H, joka ei saa kuitenkaan olla huonosta luonteesta johtuva. Kaikki jalostukseen käytetyt koirat eivät täyttäneet ko. vaatimusta.

Taulukko 4. Näyttelykäynnit vuosina 2004–2009

VUOSI	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Näyttelykäynnit	18	19	39	81	98	195
Koiria	9	9	15	22	28	45

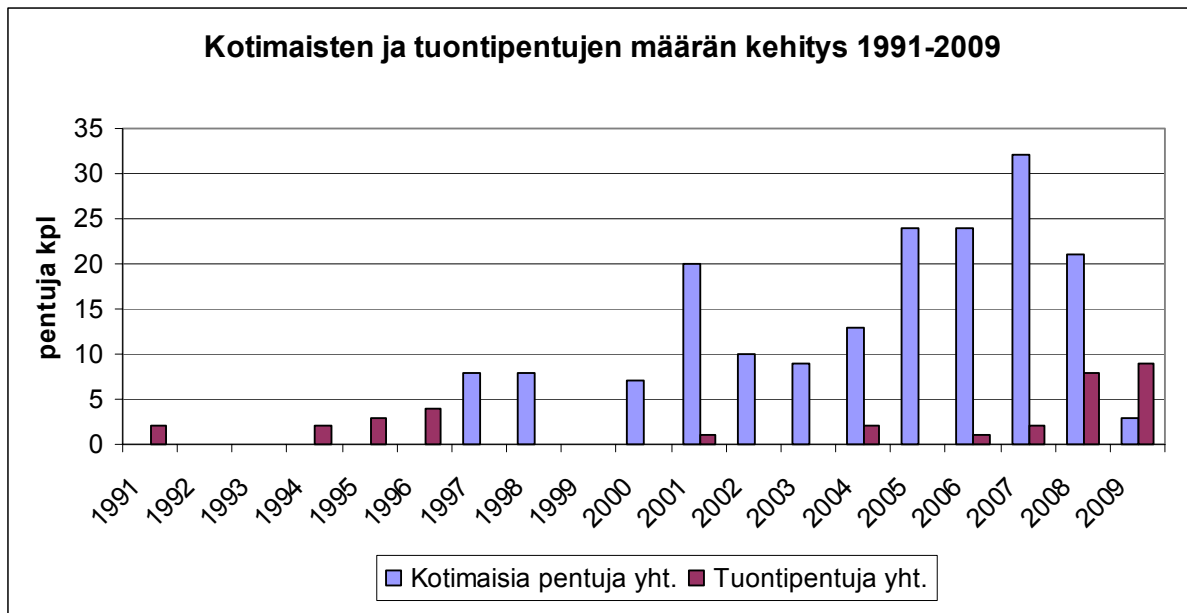
Lähde: Kennelliitto, KoiraNet; Saksanseisojakerho, tietokanta

Näyttelykäyntien lukumäärä rekisteröinteihin nähden on hyvä. Käyntien määrä ja osallistuvien koirien lukumäärä on ollut vahvassa kasvussa. Lähes kaikista syntyneistä pentueista on edes yksi stabyhoun osallistunut näyttelyyn, monista viime vuosina syntyneistä jopa kaikki. On hyvä, että mahdollisimman monesta koirasta on ulkomuotoarviointi, varsinkin ennen koiran jalostus- tai jatkojalostuskäyttöä. Jalostukseen tulisi käyttää vain koiria, joilla on näyttelystä vähintään laatuarvostelu hyvä, joka ei ole tullut huonon luonteen vuoksi.

Vuosina 2006–2009 pentueiden sukusiitosaste on SKK:n tietokannan mukaan 1,4. On kuitenkin huomattavaa, että osa jalostukseen käytetyistä koirista on sukua toisilleen, minkä vuoksi koko kannan sukusiitosaste on korkeampi. Tulevaisuudessa täytyy huomioida käytettyjen matadorien jälkeläisten jalostuskäyttö ja sitä kautta mahdollinen sukusiitosasteen nousu. Sukusiitosasteen kasvaessa geneettinen muuntelu vähenee ja haitalliset, resessiivisesti periytyvät geenialleelit pääsevät yleistymään. Tämä lisää perinnöllisten vikojen ja sairauksien riskiä.

Jalostuksessa on edelleen huomioitava geneettinen pohja. Pentueita on vuosina 2006–2009 ollut 12. Pentueissa on ollut keskimäärin 6 pentua. Suomen Kennelliiton mukaan valtaroduilla riskinä voidaan pitää jo yli 3-5 prosentin jälkeläismäärää yhdeltä koiralta yhden sukupolven (4 vuotta) aikana, stabyhounella tavoiteltava määrä olisi alle 15 pentua/koira, PEVISAn mukainen matadoripykälä on 21 pentua.

Kotimainen kasvatustyö pystyi tarjoamaan seurantajaksolla riittävän määrän pentuja, vaikkakin osa pennunostajista joutui odottamaan pentua pitkään. Vuonna 2007 Kennel Applehill's lopetti kasvatustyönsä. Seuraavana vuonna ensimmäiset pentueet syntyivät kenneleille Sinisuven ja Ohped Dal, minkä lisäksi vuonna 2008 syntyi yksi pentue ilman kennelnimeä. Syntyvien pentujen määrä kuitenkin väheni aiempaan nähden, mikä näkyi tuontikoirien määrän selvänä kasvuna vuodesta 2008 lähtien. Koiria tuotiin Ruotsista, ja lisäksi pitkän tauon jälkeen vuodesta 2007 eteenpäin pentuja on tuotu myös rodun kotimaasta Hollannista.

Kuva 1. Kotimaisten pentujen ja tuontipentujen rekisteröintimäärät vuosittain.

Kaikki koirat kantavat perimässään enemmän ominaisuuksia kuin mitä niiden ulkoasusta nähdään. Myös niillä huippukoirilla, joilla ei nähdä mitään negatiivisia piirteitä, saattaa olla piilevinä esimerkiksi erilaisille sairauksille altistavia geenialleleja. Monet epätoivotut ominaisuudet kuten esimerkiksi sairaudet ”ilmestyvät” rotuihin usein tiettyjen sukulinjojen liikkakäytön ja siten geneettisen monimuotoisuuden vähenemisen seurauksena. Geneettisesti monimuotoisessa populaatiossa haitalliset alleelit eivät yleensä tule näkyviin eivätkä muodostu ongelmaksi, koska edulliset alleelit peittävät ne. Niinpä koirakannan pitämiseksi terveenä ja elinvoimaisena kanta tulee pitää geneettisesti mahdollisimman laajana ja monimuotoisena.

Tehollinen populaatiokoko kuvaa suvun jatkamiseen käytettyjen yksilöiden määrää. Se lasketaan kaavalla $4 \cdot N_m \cdot N_f / (N_m + N_f)$, jossa N_m on jalostukseen käytettyjen urosten ja N_f narttujen lukumäärä. Teholliseen populaationkoko vaikuttaa jalostuseläinten sukupuoli. Esimerkiksi käytettäessä 50 narttua ja 50 urosta teholliseksi populaatiokooksi saadaan 100, mutta jos käytetään 50 narttua ja 5 urosta teholliseksi populaatiokooksi saadaan vain 18,2. Tehollinen populaatiokoko on hyvä mittari määriteltäessä niin sanotun suljetun populaation kokoa. Suomen stabyhoun kanta on kuitenkin avoin populaatio johon sekoittuu jatkuvasti uutta verta käytettäessä jalostuksessa erisukuisia tuontikoiria, tekemällä astutusreissuja ulkomaille ja keinosiementämällä suomalaisia narttuja ulkomaisten urosten spermalla.

Taulukko 5. Suomen Stabyhoun kannan tehollinen populaatio vuosittain.

2006	2007	2008	2009
6,9	4,8	6,0	2,0

Tehollisen populaatiokoon sijasta populaatiota voidaan kuvata muun muassa tarkastelemalla jalostukseen käytettyjen koirien osuutta kaikista lisääntymiskäisistä koirista ja populaation sukusiitosastetta

Taulukko 6. Jalostukseen käytettyjen koirien osuus kaikista suomalaissyntyisistä lisääntymisikäisistä, 2–8v koirista.

vuonna	jalostusik. uroksia	jalost. käyt. uroksia kpl	jalost.käyt. uroksia %	jalostusik. narttuja	jalost. käyt. narttuja kpl	jalost. käyt. narttuja %
2006	30	0	0,0	37	5	13,5
2007	40	1	2,5	43	6	14,0
2008	47	2	4,3	58	6	10,3
2009	62	3	4,8	70	4	5,7

Taulukko 7. Syntyneiden pentueiden keskimääräinen sukusiitosaste vuosittain

2006	2007	2008	2009
0,92 %	1,60 %	1,46 %	1,37 %

Stabyhounien keskimääräinen sukusiitosaste (taulukko 7) on onnistuttu pitämään kohtuullisen pienenä. Myös jatkossa tulee pyrkiä pitämään jokaisen pentueen sukusiitosaste mahdollisimman pienenä, jolloin keskimääräisen sukusiitosasteen kasvamista voidaan hillitä. Keskimääräisen sukusiitosasteen pysyminen pienenä kertoo rodun säilymisestä geneettisesti monimuotoisena.

Taulukko 8. Jalostukseen käytettyjen koirien sukulaisuussuhteet 2006–2009

Ulkomaiset astutukset lisätty urosten lukumäärään

täyssisarukset

puolisisarukset

	Vanhemmat	Jälkeläiset
e.	HÄROMI'S OVERSEAS BEAUTY OF BRAM	HAZEBAD APRILLA FELITY
i.	STABYGÅRDS BALZER VON BLUF	
i.	STABYGÅRDS BALZER VON BLUF	HÄROMI'S SEA WIND OF BALZER
e.	NODWART ADELLA	APPLEHILL'S FAARAO
i.	CANTO	APPLEHILL'S FAMA
e.	APPLEHILL'S FAMA	APPLEHILL'S JOONAS
i.	MOLARGÅRDENS DENNIS	
e.	HAZEBAD SUNNY FLORIS	HAZEBAD BLONDIES MINGO
e.	HAZEBAD SUNNY FLORIS	HAZEBAD CORVUS SHAN
e.	HAZEBAD SUNNY FLORIS	HAZEBAD DYNAMIC DUSTIN
i.	BOBBY FAN IT DRENTSE HIEM	

Lisääntyneen koirien tuonnin myötä (taulukko 1, kuva 1.) sopivan jalostusuroksen löytäminen nartulle tulee helpottumaan Suomessa. Tästä huolimatta tulevalla JTO-kaudella ei tule tyytyä ainoastaan Suomessa olevien koirien yhdistämiseen, vaan uutta verta tulee aktiivisesti etsiä suomalaisen populaatioon tuomalla erisukuisia koiria edelleen ja tekemällä astutusreissuja ulkomaille tai käyttämällä keinosiemennystä. Jalostusyhdistelmiä valitessa olisi hyvä huomioida yhdistelmän alhaisen sukusiitosasteen lisäksi se, että koirat edustaisivat jalostukseen vähemmän käytettyjä linjoja. Myös koiria tuotaessa olisi hyvä katsoa tuotavien yksilöiden edustavan vähemmän jalostukseen käytettyjä linjoja: hyväksi osoittautunutta urosta saatetaan haluta käyttää jalostukseen, vaikka se alun perin olisi ajateltu vain perheen lemmikiksi. Tällöin tietysti on eduksi, mikäli tuotu yksilö edustaa jalostukseen vähemmän käytettyä linjaa, jolloin sen käyttö jalostukseen parantaa suomalaisen stabyhoun kannan geneettistä monimuotoisuutta ja laajentaa geenipohjaa. PEVISAn käyttöönoton jälkeen (2008) ei ole enää ilmennyt matadorijalostusta. Myös tulevaisuudessa jalostukseen käytettävien koirien jälkeläismäärät tulee pitää kohtuullisina.

4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet

4.2.1 Luonteen testaaminen Suomessa

Seisojan luonneominaisuuksien ensimmäinen ja tärkein lähtökohta on, ettei ole hyvää metsästyskoiraa ilman hyvää luonnetta. Tavoiteltavan luonteen profiili on rodunomaisen käyttötarkoituksen mukainen. Luonneominaisuuksien kohdalla tavoitellaan rodunomaista erityispiirteiden säilyttämistä. Tämä ei saa kuitenkaan olla ristiriidassa KAER -kokeiden mukaiselle metsästykselle. Seisojan luonteen tulee olla sosiaalinen, koulutuskelpoinen, yhteistyöhaluinen ja yhteiskuntakelpoinen. Kaikkia näistä poikkeavia ominaisuuksia on pidettävä virheinä, erityisesti silloin, kun ne häiritsevät metsästyksellistä käyttöä. Jalostuksen vastuuhenkilöt seuraavat kokeissa, testeissä ja näyttelyissä rodun esille tulleita ominaisuuksia ja käyttäytymistä, tiedottaen niistä kasvattajia ja harrastajia.

Vaikka stabyhounilta ei vaadita käyttötulosta rodun kotimaassa, koiran käyttö- ja luonneominaisuudet olisi hyvä testata KAER -kokeessa. Jalostukseen ei tule käyttää arkoja tai aggressiivisia koiria. Erityisesti on tulevaisuudessa kiinnitettävä huomiota paukkuarkuuteen. Stabyhounin tulee olla luonteeltaan tottelevainen, rauhallinen, lempeä ja kärsivällinen, perheeseensä syvästi kiintynyt ja miellyttämisenhaluinen omistajaansa kohtaan. Stabyhounia on myös verrattu syntyjään friisiläiseen asukkaaseen, joka on itsepäinen, rehellinen ja suora, sosiaalinen ja hiljainen, ystävällinen, mutta hieman varautunut vieraita kohtaan. Suomessa stabyhounien luonne on pääsääntöisesti hyvä. Kannassa on muutamia varautuneita ja ääniarkoja yksilöitä. Taipumus paukkuarkuuteen ja muuhun ääniherkkyyteen on periytyvää.

4.2.2 Käyttöominaisuudet

Stabyhoun kuuluu FCI:n ryhmään 7 ja on seisova lintukoira. Mannermaisten seisojien käyttöominaisuuksia testataan Suomessa kanakoirien erikoiskokeessa. Rodun alkuperämaassa, Hollannissa, stabyhoun ei ole juuri enää metsästyskäytössä, ja Suomessakin valtaosa stabyhouneista on seura- tai harrastuskoirina. Viimeaikoina on kuitenkin stabyhounien metsästyskäyttö lisääntynyt. Tämän lisäksi stabyhouneja käytetään Suomessa jonkin verran jäljestyksessä (MEJÄ). Suomessa stabyhounin metsästysominaisuuksia voidaan mitata kanakoirien erikoiskokeessa.

4.2.3 Kanakoirien erikoiskokeet (KAER)

Kanakoirien erikoiskokeet ovat metsästyskokeita, joiden tarkoituksena on saada tietoja koirien metsästysominaisuuksista kanakoirien jalostusta varten ja edistää koirien metsästyskäyttöä. Kokeissa kokeillaan koirien haku riistan löytämiseksi ja riistatyö maastossa olevalla villillä riistaeläimellä. Lisäksi kokeillaan koeluokista riippuen nouto, tiedotus, vesityö ja jälkityö. Lisäksi huomiota kiinnitetään koiran luonteeseen sekä toimintaan sen kohdatessa petoeläimiä.

Koeluokkia on kolme:

nuorten luokkaan saa osallistua koira, joka on täyttänyt 9 kk ja enintään 24 kk, eikä ole kilpaillut muissa luokissa

avoimeen luokkaan saa osallistua koira, joka ei ole oikeutettu osallistumaan voittajaluokkaan *voittajaluokkaan* osallistuu koira, joka on saanut 1. palkinnon avoimessa luokassa

Palkitsemisperusteet

Kaikissa luokissa käytetään laatuarvostelua ja annetaan niin monta ensimmäistä, toista ja kolmatta palkintoa kuin koirien saamat pistemäärät edellyttävät.

Palkintosijojen vähimmäispistemäärät kaikissa luokissa ovat samat:

- ensimmäinen palkinto, vähintään 80 pistettä, maksimipisteet 100 pistettä.
- toinen palkinto, vähintään 60 pistettä, voittajaluokassa 70 pistettä.
- kolmas palkinto, vähintään 40 pistettä, voittajaluokassa 60 pistettä.

Tullakseen palkituksi nuorten luokassa koiran on saatava hyväksytyt arvosana hausta ja riistatyöstä. Tullakseen palkituksi avoimen luokan ensimmäisellä palkinnolla koiran on saatava hyväksytyt arvosana jokaisesta osasuorituksesta.

Tullakseen palkituksi voittajaluokassa koiran on saatava hyväksytyt arvosana jokaisesta osasuorituksesta. Lisäksi ensimmäisen palkintosijan edellytyksenä on riistatyön arvosanan oltava vähintään 2.

Koirien arvostelu

Eri rotuihin kuuluvat koirat arvostellaan samojen perusteiden mukaan ottaen huomioon rotukohtaiset eroavat ominaisuudet (esim. spinone ja bracco italiano saavat hakea muista poiketen ravaamalla).

Nuortenluokassa kiinnitetään eniten huomiota koiran synnyntäisistä taipumuksista johtuvaan suorituskäyttöön.

Koirien arvostelussa huomioidaan: haku, riistatyö, nouto, vesityö, jälkityö, tiedottaminen ja petoeläin-työskentely.

Koirakohtaisessa pöytäkirjassa tuomari arvioi **hausta**: juoksuvauhdin, päänasennon, tuulenkäytön, maastonpeittävyuden, laajuuden, hakukuvion, yhteistyön, puurtamisen ja metsästyshalun.

Riistatyö tapahtumasta arvioidaan:

seisontaherkkyys, seisonnan kiinteys, seisonnan kesto, eteneminen, paikallistaminen ja käyttäytyminen riistan karkottuessa.

Noutosuorituksessa arvioidaan:

noutohalukkuus, kantaminen, pureskelu, luovutus ja käyttäytyminen riistan pudotessa.

Tiedotusta arvioitaessa kiinnitetään huomiota:

seisonnasta irtoamiseen, irtoamisaika huomioidaan, ilmentäminen ja yhteydenpito palatessa linnulle.

Lisäksi kirjataan riistakosketukset, seisontojen ja niistä saatujen riistatöiden lukumäärä, tuloksettomat seisonnat, törmäykset, väliinjätöt ja karkotukset.

Merkitään myös ylös, onko riistaa pudotettu ja onko riistana ollut peltokanalintuja/metsäkanalintuja. Lisäksi kirjataan, jos koiran **luonteessa** on huomauttamista esim. se on vihainen muille koirille tai ihmisille, häytyttää kotieläimiä tai poroja tai on paukkuarka.

Koirien tulokset tallennetaan saksanseisojakerhon tietokantaan, josta jalostusneuvojat, kasvattajat ja muut jalostusasioista kiinnostuneet saavat tärkeää tietoa koirien käyttöominaisuuksista jalostusta varten. (Heikkinen, P ja Naumanen R., 2005)

Suomalaisista stabyhounien käyttöominaisuuksista on vielä erittäin vähän tietoa, sillä vain yksi stabyhoun on osallistunut KAER-kokeeseen.

4.3 Terveys

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Stabyhounin voimassa olevan pevisa-ohjelman mukaan pentujen rekisteröinnin ehtona on pentueen molempien vanhempien lonkkakuvaus (koiran vähimmäisikä kuvaushetkellä 12kk). Rekisteröinnin raja-arvoksi on asetettu lonkkakuvauslausunto C. Lisäksi rodulla on matadoripykälä, jonka mukaan yhdelle koiralle rekisteröidään enintään 21 jälkeläistä, kuitenkin siten, että viimeinen, rajan ylittävä pentue rekisteröidään kokonaisuudessaan.

Taulukko 9. Stabyhounien pevisa-ohjelma

Voimaantulovuosi	Vastustettava sairaus	vaadittavat toimenpiteet	raja-arvo
2006	lonkkaniveldysplasia	lonkkakuvauspakko	C

Lonkkaniveldysplasia:

Lonkkanivelen kehityshäiriö (hip dysplasia eli HD) on polygeenisesti eli monigeenisesti periytyvä lonkkanivelten kehityshäiriö, jonka vaikeusasteeseen vaikuttavat myös kasvuaikaiset ympäristötekijät kuten ruokinta, liikunnan määrä ja kasvunopeus. Sitä esiintyy lähes kaikilla suurikokoisilla koiraroduilla. Lonkkaniveldysplasian kehittymisen tärkein vaihe on lonkkamaljan muotoutuminen sen luutuessa koiran kasvuaikana. Lonkkamaljan epänormaali muoto ja lonkkanivelen löysyys nuorella iällä johtavat eriasteisiin muutoksiin lonkkanivelessä ja nivelrikon kehittymiseen vanhemmalla iällä. Lievimmässä tapauksessa nivelessä esiintyy vähäistä löysyyttä, lievää lonkkamaljan mataluutta ja lievää epäsymmetrisyyttä. Nivel ei ole täysin yhdenmukainen reisiluun päälle ei istu täydellisesti lonkkamaljan muodostamaan kuppiin. Lievä dysplasia voi olla käyttökoirallakin lähes oireeton. Jos niveleen kehittyy dysplasian seurauksena nivelrikkoa eli degeneratiivisen nivelsairauden merkkejä, voi koiralla olla merkittäviä kipuja, varsinkin rasiituksen jälkeen.

Suomen kennelliiton arviointiasteikolla virallisten lonkkakuvien arvioinnissa aste A on täysin terve, B tarkoittaa lievää löysyyttä, mutta on kuitenkin vielä terveeksi luokiteltavissa, C-asteessa on lieviä muutoksia lonkkanivelissä, mutta tämä ei yleensä rajoita metsästyskäyttöä, ellei johda nivelrikon kehittymiseen. D- ja E-asteessa nivelrikkomuutoksia nähdään jo röntgenkuvassa, ja ne aiheuttavat ongelmia varsinkin iän lisääntyessä. (Peltonen, M., 2004; Paatsama, S., 1991).

Kahta sairasonkkaista koiraa ei tulisi yhdistää. Lisätiedon saamiseksi tulisi stabyhounien omistajia kannustaa kuvauttamaan koiransa lonkat, vaikka koiraa ei olisi jalostuskäyttöön suunniteltukaan.

Taulukko 10. Lonkkakuvattujen stabyhounien lukumäärä ja tulokset 1.1.2004–31.12.2009

Vuosi	Syntyneitä	A	B	C	D	E	Yhteensä
2004	9	1	1	0	1	0	3
2005	25	4	4	2	0	0	10
2006	26	3	2	2	6	0	13
2007	36	1	3	4	2	0	10
2008	26	0	0	0	0	0	0
2009	11	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	133	9	10	8	9	0	36

Taulukko 11. Lonkkakuvattujen stabyhounien lukumäärä ja tulokset prosentteina 1.1.2004–31.12.2009

Vuosi	Tutkittu	A	B	C	D	E
2004	33%	33%	33%	0%	33%	0%
2005	40%	40%	40%	20%	0%	0%
2006	50%	23%	15%	15%	46%	0%
2007	28%	10%	30%	40%	20%	0%
2008	0%					
2009	0%					
Yhteensä	27%	25%	28%	22%	25%	0%

Kannasta kuvattu 10 vuoden sisällä (v. 1999–2009) yhteensä 43 yksilöä eli noin 23 prosenttia. Aktiivisten kasvattajien ansiosta stabyhounien lonkkakuvausmäärät ovat olleet kasvussa, mutta edelleen kattavan ja vertailukelpoisen tiedon saamiseksi jalostusta varten on suositeltavaa, että yhä useampi koira lonkkakuvataan. On myös suositeltavaa, että koiran jälkeläiset tutkitaan ennen sen mahdollista käyttöä jatkojalostukseen.

Taulukko 12. Käytettyjen urosten jälkeläiset ja niiden terveystiedot

Uros	Synt vuosi	Pennut				Lonkat			
		Pentueet	Yht.	Vuoden aikana	Toisessa polvessa	Tutkittu	Sairas	Tutkittu %	Sairas %
CANTO	2000	9	49	0	24	8	3	16%	38%
MOLARGÅRDENS DENNIS	2005	3	25	0	8	3	2	12%	67%
BOBBY FAN IT DRENTSE		2	13	0	4	6	2	46%	33%

HIEM									
DUKE DUNMORE	1998	2	12	0	32	3	1	25%	33%
RIMME SIETSKE FAN'E ALDE LEANE		3	9	1	0	4	3	44%	75%
CASSIDY V. MAARHEZ'S HOF	2003	1	8	0	23	2	1	25%	50%
APPLEHILL'S JOONAS	2007	1	8	0	0	0	0	0%	*
APPELHILL'S FAARAO	2005	2	8	0	0	0	0	0%	*
HÄROMI'S LOTUS L L OF ANNE		1	7	0	8	2	1	29%	50%
STABYGÅRDS BALZER WON BULF		3	6	0	10	6	4	100%	67%
HÄROMIS JAMES BOND OF DUKE	2002	1	6	0	6	2	0	33%	0%
HAZEBAD DYNAMIC DUSTIN	2006	1	3	0		0	0	0%	*
ANNE-DJULRE V.D. KRAAY HEIDE	1999	1	1	0	17	0	0	0%	*
JOPPE BOBBY FAN'E ALDE LEANE		1	1	0	15	1	0	100%	0%
DURK FAN'T RHYNENBURGER HIEM		1	1	0	25	1	1	100%	100%
FELLE FLASH FAN'E ALDE LEANE		1	1	0	51	1	0	100%	0%

Taulukko 13. Käytettyjen narttujen jälkeläiset ja niiden terveystiedot

Narttu	2000 Synt. vuosi	1 Pentueet	2 Yht.	0 Pennut	0 Vuoden aikana	0 Toisessa polvessa	0 Tutkittu	0 Sairas	0% Lonkat	* Tutkittu Sairas %
APPLEHILL'S APOKALYPSI	2000	1	2	0	0	0	0	0	0%	*
HAZEBAD CORVUS SHAN	2004	3	23	0	0	5	4	22%	80%	
HAZEBAD SUNNY FLORIS	2001	3	22	0	34	9	4	41%	44%	
NORDWART BELINA	1998	3	18	0	28	5	1	28%	20%	
APPLEHILL'S FAMA	2005	2	16	0	8	1	0	6%	*	
HÄROMIS OVERSEAS BEAUTY OF BRAM	2004	2	11	0	3	8	6	73%	75%	
HAZEBAD BLONDIES MINGO	2005	1	8	0	0	0	0	0%	*	
HÄROMI'S SEA WIND OF BALZER	2006	1	7	0	0	0	0	0%	*	
APPLEHILL'S ANTARES	2000	1	7	0	0	0	0	0%	*	
HAZEBAD MAGNETIC YAYA	2005	1	6	0	0	1	0	17%	0%	
NORDWART BAENA	1998	1	4	0	0	1	1	25%	100%	
HAZEBAD APRILLA FELITY	2006	1	3	0		0	0	0%	*	

4.3.2. Muut rodulla todetut sairaudet

Terveystiedot ja tiedot sairauksista perustuvat eri maiden kasvattajilta, harrastajilta, rotujärjestöiltä ja rotua harrastavilta yhdistyksiltä saatuihin tietoihin sekä virallisiin terveystutkimustilastoihin. Rodun terveystilanne on kokonaisuudessaan hyvä.

Kyynärnivelen osteokondroosi ja kyynärniveldysplasia

Kyynärniveldysplasia on yhteisnimitys kyynärnivelen eri kasvuhäiriöille kuten osteokondroosi, fragmentoitunut processus coronoideus ja luutumaton processus anconaeus. Nämä periytyvät mahdollisesti erikseen.

Kyynärnivelen kasvurustoissa oireiden kehittyminen muistuttaa olkanivelen nivelruston osteokondroosia, jolloin kyynärpään sakara (Processus anconaeus) irtoaa tai kyynärnivelen/olkavarren sivulisäke (Processus coronoideus) irtoaa tai rapautuu. Kyseisten häiriötilojen syntymekanismista on kaksi teoriaa:

- 1) ovat seurausta OCD-tyyppisestä vauriosta tai
- 2) ovat olka- ja kyynärluiden epäsuhtaisen kasvun aiheuttaman nivelen epämukaisuuden aiheuttama trauma.

Lisäksi luutumisen kehityshäiriöitä esiintyy varsinaisen kyynärnivelen nivelosan muodostavissa olkavarren ja kyynärvarren nivelpäissä. Nykykäsityksen mukaan alttiut osteokondroosin kehittymiseen periytyy polygeenisesti eli monigeenisesti, ja sairauden läpitukenavuus vaihtelee (epätäydellinen penetranssi). Ympäristötekijöillä katsotaan olevan suurempi vaikutus kyynärnivelen osteokondroosin kuin lonkkaniveldysplasian kehittymiseen. Osteokondroosin kehittymiseen altistavana tekijänä on luuston nopea kasvu, jota liian runsas ruokinta vielä tehostaa. Liian runsas liikunta on usein mukana. Kyynärniveli on koiran tärkeä voimansiirtokohta, johon kohdistuu voimakas rasitus. Kyynärnivelen rakenne on erittäin monimutkainen, eikä kyynärnivelen luutumisen ja kehityshäiriöitä yleensä pystytä leikkauksella parantamaan (Paatsama, S., 1991).

Virallisen tutkimuksen tulosten mukaan kyynärnivelen dysplasia jaotellaan muutosten voimakkuuden mukaan kolmeen asteeseen (1–3), kun taas terve normaali kyynärpää saa tutkimustuloksen nolla (0). Kaikki nivelrikkomuutokset kyynärnivelistä eivät ole perinnöllisiä, vaan iäkkäämmillä, koko ikänsä harrastuskäytössä olevilla koirilla voi tulla muutoksia niveliin kulumisen vuoksi. Kaksi kolmasosa koiran painosta on etupään varassa. Stabyhoun on edestä melko raskarakenteinen, jolloin etupää joutuu esimerkiksi hypyissä ottamaan vastaan suurta painoa. Kyetäkseen täysipainoiseen työskentelyyn erilaisissa harrastuslajeissa, tulisi jalostukseen käyttää kyynärnivelistään terveitä koiria.

Stabyhounin kotimaassa Hollannissa kiinnitetään erityistä huomiota kyynärniveldysplasiaan, ja myös Suomessa olisi hyvä kiinnittää asiaan huomiota. Saksanseisojakerhon kirjaamissa näyttelykertomuksissa on ollut mainintoja hieman löysistä ja pehmeistä etuosista, millä voi olla yhteyttä kyynärniveldysplasiaan.

Talukko 14. Kyynärkuvattujen stabyhounien lukumäärä ja tulokset 1.1.2004–31.12.2009

Vuosi	Syntyneitä	0	1	2	3	Yhteensä
2004	9	0	1	0	0	1
2005	25	8	1	0	0	9
2006	26	9	2	1	0	12
2007	36	2	5	1	0	8
2008	26	0	0	0	0	0

2009	11	0	0	0	0	0
Yhteensä	133	19	9	2	0	30

Kannasta kuvattu 10 vuoden sisällä (v. 1999–2009) yhteensä 32 yksilöä eli noin 17 prosenttia. Myös kyynärkuvattujen stabyhounien määrä on aktiivisten kasvattajien ansiosta kasvanut, mutta edelleen kattavan ja vertailukelpoisen tiedon saamiseksi jalostusta varten on suositeltavaa, että yhä useampi koira kyynärkuvataan.

Epilepsia

Epilepsialla tarkoitetaan aivojen toiminnan häiriötä, joka ilmenee säännöllisesti toistuvina kouristuskohtauksina. Kohtausten välillä koira on täysin terve. Sairaus ilmenee ensimmäisen kerran yleensä noin 1–3 vuoden iässä. Epilepsiaa on todettu monilla koiraroduilla, ja joillakin se on osoittautunut autosomaalisesti resessiivisesti periytyväksi. Sitä on pidettävä perinnöllisenä myös muilla roduilla, joissa sairautta esiintyy tietyissä sukulinjoissa. Tämän vuoksi epilepsiaa sairastavia koiria tai koiria, joilla on epilepsiaa sairastavia jälkeläisiä, ei tule käyttää siitokseen. Suomen stabyhoun kannassa on diagnosoitu muutamia yksittäisiä epilepsiatapauksia. Tarkkaa määrää ei ole tiedossa, koska tiedot perustuvat koirien omistajien ja kasvattajien vapaaehtoiisiin ilmoituksiin.

Silmäsairaudet

Suomessa stabyhouneille ei ole muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta tehty silmätutkimuksia. Maailmalla rodussa on havaittu kuitenkin muutamia silmäsairauksia:

PRA tarkoittaa hitaasti etenevää verkkokalvon surkastumaa. PRAta on stabyhouneilta ilmoitettu muutamia yksittäisiä tapauksia rodun kotimaasta Hollannista. PRA:n periytyminen stabyhounilla ei ole täysin selvillä, mutta ongelmia aiheuttaa sairauden puhkeaminen vasta vanhemmalla iällä – sairastuneella tai kantajaksi todetulla koiralla voi olla jo paljon jälkeläisiä.

Hitaasti leviävä tai leviämätön kaihi (HC). Perinnöllisestä kaihistä on olemassa lukuisia eri tavoin periytyviä ja eri tavoin leviäviä muotoja eri koiraroduissa. Hollannissa on esiintynyt joitain yksittäisiä kaihitapauksia, joiden laatu tai perinnöllisyys ei ole tiedossa.

4.3.3. Muuta huomioitavaa

Hammaspuutokset ja purentavirheet

Stabyhounilla kuuluu olla leikkaava purenta. Purentavirhe on periytyvä.

4.4 Ulkomuoto

Tuomarit arvostelevat stabyhounoja näyttelyissä FCI:n voimassaolevan rotumääritelmän mukaisesti. Pienrotujen ongelmana voi olla, että näyttelyissä rodun edustajia on paikalla vain yksi tai muutama, jolloin rotutyypin arvioiminen saattaa olla varsin hankalaa. Suurissa näyttelyissä rotua arvostelemassa saattaa olla tuomareita sellaisista maista, joissa stabyhounoja on vähän tai ei lainkaan, tai rodun tuntemus on yleisesti varsin heikko. Tämä ei anna parhaita mahdollisia edellytyksiä arvostelulle. Suomessa rotujärjestön ulkomuototoimikunta perehdyttää ulkomuototuomareita pienrotujen arviointiin yhä enenevässä määrin

Ulkomuodossa noudatetaan virallista FCIn rotumääritelmää. Alkuperäisen rotumääritelmän FCI:n hyväksymispäivä on 30.5.1989. Käännös on hyväksytty SKL-FKK:n toimesta 26.5.1997.

4.4.1 Rotumääritelmä

Stabyhoun - seisova lintukoira

Yleisvaikutelma:

Vaatimaton, vankkarakenteinen ja pitkäkarvainen seisija. Korkeuttaan pitempi, ei liian raskas- eikä liian kevytrakenteinen.

nahka on tiiviisti pinnanmyötäinen: ei löysää kaulanahkaa ja huulet eivät saa olla liian riippuvat.

Käyttäytyminen / luonne:

Isäntäväkeensä kiintynyt, pehmeä ja lempeä seuralainen. Älykäs, tottelevainen, helposti koulutettava ja vapautunut, hyvä vahtikoira. Ei äkäinen eikä näykkivä.

Pää:

Kuiva, sopusuhtainen runkoon nähden, vaikuttaa pikemminkin pitkänomaiselta kuin leveältä. Kallo- ja kuono-osa ovat yhtä pitkät.

Kallo-osa:

Hieman kaareva; ei kapea, mutta ei saa koskaan vaikuttaa leveältä. Kallo liittyy poskiin hieman kaartuen.

Otsapenger: Vähäinen.

Kirsu:

Perusväritään mustilla koirilla kirsu on musta, ruskeilla ja oransseilla ruskea. Kirsu on hyvin kehittynyt, ei halkinainen; sieraimet ovat avoimet.

19

Kuono-osa:

Voimakas ja kirsua kohti kapeneva, ei kuitenkaan suippo. Sivulta katsottuna kuononselkä on suora, ei kupera eikä kovera. Kuono on leveä ja sieraimet avoimet.

Huulet:

Tiiviit, eivät riippuvat.

Hampaat / purenta:

Vahvat hampaat. Leikkaava purenta.

Posket:

Eivät voimakkaasti kehittyneet.

Silmät:

Keskikokoiset ja pyöreät; silmäluomet ovat tiiviit, sidekalvo ja vilkkuluomi eivät ole näkyvissä. Silmät eivät ole ulkonevat

eivätkä syvällä sijaitsevat. Perusväritään mustilla koirilla silmät ovat tummanruskeat, ruskeilla ja oransseilla ruskeat. Petolinnun silmät ovat virhe.

Korvat:

Melko alas kiinnittyneet; korvarusto ei ole voimakkaasti kehittynyt ja korva riippuu tiiviisti päänmyönteisesti kiertymättä.

Voimakkaasti kehittyneet korvarustot, jolloin taite ei ole aivan korvan tyvessä ja korvat eivät siten ole täysin päänmyöntäiset, ovat virhe. Korvat ovat kohtuullisen pitkät ja muurauslastan muotoiset. Korvien hapsutus on rodulle tyypillinen, hapsut ovat pitkät korvan tyvessä ja lyhenevät kärkeä kohti; korvien alin kolmannes on lyhytkarvainen. Pitkän karvan tulee olla suoraa; hieman aaltoileva sallitaan, kihara karva on virhe.

Kaula:

Lyhyt ja pyöreä, liittyy ylälinjaan hyvin tylpässä kulmassa, joten pään asento on useimmiten matala. Niska hieman kaareva. Ei löysää leuanalus- eikä kaulanahkaa.

Runko:

Voimakas. Kylkiluut ovat selvästi kaareutuneet ja takimmaisinkin hyvin kehittyneet.

Selkä:

Suora ja melko pitkä.

Lanne:

Voimakas.

Lantio:

Vain hieman viisto.

Rintakehä:

Edestä katsottuna melko leveä, syvyyttään leveämpi, joten eturaajat ovat melko kaukana toisistaan. Rintakehän alaosa on pyörästynyt, ei kuitenkaan lavan pohjan tavoin, eikä se ulotu kyynärpäiden alapuolelle.

Alalinja ja vatsa:

Vatsaviiva on hieman kohoava.

Häntä:

Pitkä, kintereisiin ulottuva. Ei korkealle kiinnittynyt; asennoltaan riippuva, viimeinen kolmannes on hieman ylöspäin kaartunut. Koiran liikkueessa häntä kohoaa, mutta ei saa kiertyä. Hännän karvapeite on joka puolelta kärkeen asti pitkä,

ei kihara eikä laineikas, ei hapsuinen vaan tuuhea.

Raajat

Eturaajat

Yleisvaikutelma:

Eturaajat ovat suorat.

Lavat:

Tiiviisti rintakehän myötäiset. Lapaluut ovat taakse sijoittuneet ja hyvin kultautuneet.

Kyynärvarret:

Voimakkaat ja suorat.

Ranteet:

Eivät painuneet.

Käpälät:

Varpaat ovat hyvin kehittyneet ja kaartuneet. Käpälät eivät ole nk. kissan- eivätkä jäniksenkäpälät. Päkiät ovat paksut.

Takaraajat

Yleisvaikutelma:

Takaraajat ovat voimakkaat ja hyvin kulmautuneet.

Kintereet:

Matalat.

Väljalat: Lyhyet.

Käpälät:

Pyöreät. Päkiät ovat hyvin kehittyneet.

Karvapeite

Karva:

Kauttaaltaan pitkää ja kiiltävää, ainoastaan lantion kohdalla karva voi olla hieman laineikasta. Pää on lyhytkarvainen.

Etu- ja takaraajojen takaosan karva on hyvin kehittyntä, pikemminkin tuuhea kuin hapsuista. Jokseenkin kihara karvapeite viittaa risteytyksiin, eikä koiraa, jolla on sellainen karvapeite voida tunnistaa stabyhouniksi.

Väri:

Musta, ruskea tai oranssi valkoisin merkein. Pisteet ja / tai pilkut valkoisessa värissä ovat sallittuja.

Koko

Säkäkorkeus:

Ihanteellinen säkäkorkeus uroksilla 53 cm ja nartuilla 50 cm.

Virheet:

Kaikki poikkeamat edellä mainitusta kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

Huom. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

5. Yhteenveto aiemman tavoiteohjelman toteutumisesta

Monia edellisen tavoiteohjelman haasteita ja tavoitteita on saavutettu. Matadoruroksien käyttö on PEVISA:n myötä jäänyt pois. Samoin tuontikoirien lisääntynyt määrä on laajentanut kannan geneettistä pohjaa Suomessa. Lonkka- ja kyynärnivelkuvaukset ovat lisääntyneet kasvattajien kannustuksen ja yleisen ilmapiirin vuoksi. Näyttelyissä käynti on myös lisääntynyt merkittävästi. Jalostukseen käytetyillä koirilla on kaikilla vähintään lonkkakuvaustulos, usein myös kyynärpäät on kuvattu. Lisäksi ne ovat lähes kaikki olleet näyttelyissä palkittuja.

Metsästyksellisyys on nostanut päätään, ja pentuja myydään yhä useammin metsästäviin koteihin. Tähän tulee pyrkiä jatkossakin ja huomioida koiran työkyky niin luonteen kuin terveyden osalta ennen jalostuspäätöstä.

6. Jalostuksen tavoitteet ja strategia

Jalostuksen tavoitteena on laajentaa rodun geenipohjaa jalostuksen pitkäjänteisyyden ja koirien terveyden turvaamiseksi sekä pyrkiä säilyttämään rotu terveenä ja hyväluonteisena metsästys- ja harrastuskoirana. Geenipohjaa pyritään laajentamaan kannustamalla tuonteihin ja

keinosiemennyksiin tuontispermalla. Keinosiemennys koirien huonon luonteen tai lisääntymishaluttomuuden vuoksi ei ole hyväksyttävää. Saksanseisojakerhon jalostusneuvoja ja rotuyhdyshenkilö avustavat jalostusyhdistelmien valinnassa.

Tuontien suhteen rodussa on sikäli hyvä tilanne moneen muuhun rotuun verrattuna, että sekä Hollannissa, Tanskassa että Ruotsissa koirien terveystilanteesta on saatavilla dokumentoitua tutkimustietoa. Jalostukseen käytetään terveydeltään, luonteeltaan ja käyttöominaisuuksiltaan hyviä koiria. On huomioitava, että käyttökoira ei saa olla luonteeltaan arka. Käyttöominaisuudet olisi hyvä testata ainakin nuortenluokassa, jolloin pystytään näkemään onko koiralla perinnöllisiä taipumuksia. Jalostukseen käytettävien yksilöiden virheet tulee suhteuttaa koiran kokonaisuuteen nähden niin, että tavoitteena on rakenteellisesti terve ja käyttöön sopiva koira. Luonteessa olevia virheitä ei tule sallia. Kasvattajien samoin kuin urosten omistajien tulee tiedostaa, että jokainen teetetty pentue on rodun jalostusta ja osaltaan vaikuttaa kannan rakenteeseen, ja siitä on kannettava vastuu. Olisikin ehdottoman tärkeää, että kaikki siitokseen käytettävät koirat täyttäisivät jalostuskoirille asetetut perusvaatimukset ja että sen jälkeläisten tasosta olisi virallista tietoa ennen kuin koira käytetään uudelleen. Tuomareille pyritään kouluttamaan oikea rotumääritelmän mukainen näkemys, joka auttaa jalostuskoirien valinnassa. Rotutyypin ja terveen rakenteen vastaisia piirteitä omaavia koiria ei tule palkita korkeimmilla palkintosijoilla. Koko rodun tasolla jalostusvalintojen tulisi ohjautua siten, että käyttökelpoinen materiaali hyödynnettäisiin mahdollisimman tarkoin ja tasaisesti, eikä ylikäytettäisi joitakin linjoja tai ns. siitosmatadoreja.

Suomen Kennelliiton mukaan valtaroduilla riskinä voidaan pitää jo yli 3–5 prosentin jälkeläismäärää yhdeltä koiralta yhden sukupolven (4 vuotta) aikana, stabyhouneille tavoiteltava määrä olisi enintään 15 jälkeläistä/koira. Pienissä populaatioissa tulisi välttää myös tarpeetonta sukusiitosta sekä pyrkiä pitämään koko populaation keskimääräinen sukusiitosaste alhaalla.

Jalostukseen pyritään käyttämään mahdollisimman korkealuokkaisia yksilöitä. Siitosyhdistelmää suunniteltaessa tulee ottaa huomioon yksilöiden terveys, luonne, käyttöominaisuudet ja ulkomuoto. Jalostusarvoa määriteltäessä kiinnitetään huomiota koiran oman laadun lisäksi myös sen jälkeläisten ja sukulaisten laatuun. Siitosuroksen ja -nartun mahdollisimman monelle jälkeläiselle tulisi tehdä jalostustarkastus sekä terveystutkimukset. Rotujärjestö järjestää vuosittain ulkomuotokatselmuksen edellisenä vuonna syntyneille koirille Junkkarin yhteydessä, minkä lisäksi päänäyttelyn yhteydessä järjestetään jalostusuroskatselmus.

6.1 Visio

Rodun terveyden ja elinvoimaisuuden turvaamiseksi pyritään laajentamaan rodun geenipohjaa tuonneilla. Lonkkakuvattujen koirien määrä lisätään, jotta saadaan tietoa rodun kokonaistilanteesta. Kartoitetaan rodun muuta terveydentilaa. Lonkkakuvataan jalostukseen käytettävät koirat. Kahta sairasonkkaista ei tulisi yhdistää. Pidetään yksittäisten koirien pentumäärä kohtuullisena ja arvioidaan jalostuskoirien jälkeläisnäyttöä ennen uutta jalostuskäyttöä. Lisätään myös muiden kuin jalostukseen käytettävien koirien näyttely- ja mahdollisten koekäyntien määrää sekä lonkkakuvausprosenttia.

6.2 Rodun tavoitteet

Populaation kokonaistila ja rakenne:

Pitää populaatio geneettisesti mahdollisimman laajana ja terveenä. Vältetään lisäämästä koiramäärää laadun kustannuksella.

Luonne:

Säilytetään stabyhounin miellyttävä luonne. Jalostukseen ei tule käyttää arkoja, ääniherkkiä tai aggressiivisiä yksilöitä.

Käyttöominaisuudet:

Stabyhounilta ei vaadita käyttökoetta rodun kotimaassa Hollannissa. Olisi hyvä, jos koirien käyttöominaisuuksia kuitenkin testattaisiin KAER-kokeessa.

Terveys:

Tavoitteena on terve, kestävä, monipuolinen työ- ja harrastuskoira. Pyritään säilyttämään rodun terveys ja elinvoimaisuus laajentamalla rodun geneettistä pohjaa. Lonkkakuvausprosenttia pyritään nostamaan.

Ulkomuoto:

Tavoitteena on rotumääritelmän mukainen, terve ulkomuoto. Ulkomuotoarvostelussa tulee kiinnittää huomiota terveeseen ja rodulle tyypilliseen rakenteeseen.

6.3 Rodun strategia

Rotujärjestö pyrkii saavuttamaan asetetut tavoitteet jakamalla rodun harrastajille mahdollisimman paljon ja avoimesti informaatiota rodussa kulloinkin esiintyvistä ongelmista. Kasvattajia ja harrastajia rohkaistaan ilmoittamaan koirien mahdollisista terveysongelmista jalostustoimikunnalle ja hyödyntämään jalostusneuvojan ja jalostustoimikunnan apua yhdistelmiä suunnitellessaan. Jalostustoimikunnan työstä tiedotetaan mm. Saksanseisojakerhon internetsivuilla sekä SSK:n lehdessä. Neuvoja, tilastotietoja tai muuta informaatiota tarvitessaan kasvattaja voi kääntyä jalostustoimikunnan puoleen. Jalostustoimikunnan työ perustuu tähän jalostuksen tavoiteohjelmaan. Jokainen tapaus käsitellään yksilöllisenä ja harkinnan mukaan voidaan näistä ohjeista joustaa tai niitä voidaan tarvittaessa tiukentaa. Koko rotua koskevia tietoja pyritään julkaisemaan Saksanseisojakerhon jäsenjulkaisussa mahdollisimman paljon.

Populaation kokonaistilanne ja rakenne: Rotujärjestön nimeämä rodun vastuuhenkilö ja jalostusneuvoja tukevat kasvattajia yhdistelmien suunnittelussa ja tuonneissa. Suositetaan tuonteja ja keinosiemennystä tuontispermalla populaation laajentamiseksi. Keinosiemennystä huonon luonteen tai astumishaluttomuuden vuoksi ei tule hyväksyä.

Luonne: Tuomareiden tulee huomioida entistä tarkemmin koekertomuksissa ja näyttelyarvosteluissa mikäli koiran luonteessa on jotain huomauttamista. Jalostukseen ei tule käyttää arkoja, ääniherkkiä tai aggressiivisiä koiria.

Käyttöominaisuudet: Tuomareiden toivotaan kirjaavan koiran ominaisuudet koekertomukseen nykyistä tarkemmin, jotta saadaan tietoa koirien jalostusominaisuuksista. Kannustetaan harrastajia osallistumaan KAER-kokeeseen sekä muuhun rodunomaiseen harrastustoimintaan.

Terveys: Rotujärjestön jalostustoimikunta kerää koirien terveyttä koskevaa tietoa ja tiedottaa siitä kasvattajille. Kasvattajia rohkaistaan käyttämään rodun vastuuhenkilön ja jalostusneuvojan apua

yhdistelmiä ja tuonteja harkitessa tiedottamalla heille jalostustoimikunnan työstä mm. rotujärjestön internetsivuilla.

Ulkomuoto: Ulkomuotoarvostelussa tulee kiinnittää huomiota terveeseen, rodulle tyypilliseen ja käyttötarkoitukseen sopivaan rakenteeseen.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet

Taulukko 15. SWOT-analyysi rodun tilasta

Vahvuudet:	Heikkoudet:
<ul style="list-style-type: none"> – Rotujärjestöllä toimiva organisaatio, joka mahdollistaa näyttely- ja koetoiminnan sekä tiedonkeruun – Saksanseisojakerhon tietokannassa paljon arvokasta tietoa – Hyvät suhteet ulkomaille sekä rotua harrastaviin yhdistyksiin että kasvattajiin – Avoin informaation jakaminen rotujärjestön ja Kennelliiton tietokannan kautta – Kattava terveystietojärjestelmä – Suomen Stabyhounkerho 	<ul style="list-style-type: none"> – Kapea geenipohja – Suuri osa pennuista myydään muuhun kuin metsästyskäyttöön. – Lonkkakuvattujen koirien pieni määrä ja sairaslonkkaisten koirien suuri määrä – Vain yksi KAER-kokeessa testattu koira – Jalostustyössä ei nykyisellään hyödynnetä tarpeeksi jälkeläisnäyttöä.
Mahdollisuudet:	Uhat:
<ul style="list-style-type: none"> – Tuontien yleistyminen – Yhteistyö ulkomaisten kasvattajien kanssa – Pyritään kannustamaan muista koiraharrastuslajeista kiinnostuneita metsästyksen pariin 	<ul style="list-style-type: none"> – Geneettisen pohjan kapeneminen entisestään – Rodun suosion mukanaan tuomat negatiiviset asiat kuten kannan nopeasta lisääntymisestä johtuva geenipohjan kapeneminen. – Rodun suosio saattaa edistää rodun kasvatusta terveyden ja kannan geneettisen pohjan kustannuksella

6.5 Varautuminen ongelmiin

Taulukko 16. Varautuminen tulevaisuuden ongelmiin

Riski	Syy	Varautuminen	Miten vältetään	Toteutuessaan merkitsee
Pentukysyntä romahtaa	Rodun terveys heikkenee, metsästysominaisuuksien vähäinen näyttö	Edistetään rodun tunnettavuutta osallistumalla KAER-kokeisiin. Panostetaan yhdistelmien terveyteen ja hyvään luonteeseen.	Käytetään jalostukseen terveistä linjoista olevia terveitä ja hyväluonteisia yksilöitä. Kasvattajien tulee aktivoita pentujen ostajia myös julkiseen koiran testaukseen.	Jalostus vaikeutuu kysynnän puuttuessa.
Terveys heikkenee	Kapea geneettinen pohja, huonot yhdistelmät, jalostukseen käytettäviä koiria ei testata. Jälkeläisnäyttöä ei hyödynnetä.	Kerätään tietoa koirien terveydestä ja tiedotetaan kasvattajia. Aktiivinen yhteistyö sekä kasvattajien ja jalostustoimikunnan välillä.	Suositaan tuonteja ja keinosiemennyksiä tuontispermalla, kannustetaan kasvattajia hyödyntämään jalostustoimikunnan palveluita ja kokemusta	Jalostus vaikeutuu ja kysyntä laskee, rotu ei sovellu enää alkuperäiseen käyttöönsä.

7. Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta

7.1. Strategisten toimenpiteiden toteutumisen seuranta

Populaation kokonaistila ja rakenne: seurataan jälkeläismäärä/yksilö. Seurataan tuontikoirien ja tuontispermakeinosiemennysten määrää. Seurataan jalostuksen tavoiteohjelman toteutumista ja kasvattajien sitoutumista ohjelmaan. Raportoidaan tilanteesta vuosittain rotujärjestön puitteissa. Tiedotetaan tilanteesta jalostustoimikunnalle.

Luonne: seurataan kokeisiin ja näyttelyihin osallistuneiden koirien määrää. Seurataan, mikäli huomautettavaa koirien luonteissa ilmenee. Tiedotetaan tilanteesta jalostustoimikunnalle.

Käyttöominaisuudet: Rodulta ei vaadita käyttötulosta sen kotimaassa. Koirien omistajia ja kasvattajia kannustetaan kuitenkin kokeisiin sekä muuhun rodunomaiseen harrastustoimintaan. Seurataan KAER-kokeeseen osallistuneiden koirien määrää.

Terveys: Rotujärjestön jalostustoimikunta kerää koirien terveyttä koskevaa tietoa ja tiedottaa siitä kasvattajille. Seurataan tiedottamisen toteutumista. Seurataan lonkkakuvattujen koirien määrää ja laatua. Tiedotetaan tilanteesta jalostustoimikunnalle.

Ulkomuoto: Lähteinä käytetään rotujärjestön vuosikirjaa ja terveystarkastusten vastauksia tai muuta kautta saatua tietoa. Näyttelyihin osallistuneiden koirien tulokset ja arvostelut julkaistaan Saksanseisojakerhon tietokannassa ja vuosikirjassa. Seurataan rakenteen terveyttä ja rodunomaisuutta, sekä puututaan mahdollisesti ilmeneviin ongelmiin tiedotuksella. Tiedotetaan tilanteesta jalostustoimikunnalle.

7.2. Tavoiteohjelmassa asetettujen päämäärien saavuttaminen

Populaation kokonaistila ja rakenne: Pevisan jälkeläisrajoitus on yhdelle koiralle enintään 21 pentua. Syntyneiden pentueitten sukusiitosprosentti on suositusten mukaan enintään 6,25 prosenttia (serkusparitus). Poikkeuksista on neuvoteltava jalostustoimikunnan kanssa. Kannustetaan tuonteihin. Pyritään laajentamaan geenipohjaa tuontikoirien tai -sperman avulla. Koska Suomen stabyhounkannan keskinäinen sukulaisuusaste on korkeahko, tuontikoirien yhdistäminen pelkästään nykyiseen kantaan ei ole kestävä ratkaisu, mutta jos lähivuosina tuontikoiria yhdistetään erityisesti keskenään, saamme muutamassa vuodessa käyttöömme enemmän uutta jalostusmateriaalia.

Luonne: Jalostukseen käytettävät yksilöt testattava näyttelyssä vähintään avoimessa luokassa tai Junkkarin ulkomuotokatselmuksessa. Jalostukseen ei käytetä koiria, joiden luonteessa on ollut useamman kerran huomauttamista arkuuden tai aggressiivisuuden vuoksi.

Käyttöominaisuudet: Kannustetaan koirien omistajia ja kasvattajia testaamaan koiransa KAER-kokeessa.

Terveys: Lonkkakuvattujen koirien osuus nostettava vähintään 30 prosenttiin. Tällä hetkellä lonkkakuvattujen stabyhounien määrä on noin 23 prosenttia kannasta. Myös kyynärkuvattujen koirien määrää tulisi lisätä.

Ulkomuoto: Jalostukseen käytetyt koirat ovat saaneet näyttelyssä avoimessa luokassa tai Junkkarin ulkomuotokatselmuksessa vähintään maininnan ”hyvä”, joka ei ole tullut huonosta luonteesta johtuen.

Lähdeluettelo:

Kirjalliset lähteet:

- Fossum ym. 2002. Small Animal Surgery. 2nd edition, Mosby.
- Hazewinkel 2003. Elbow dysplasia: Clinical aspects and Screening programs. In: Proceedings of the 28th world congress of the World Small Animal Veterinary Association.
- Heikkinen, P. & Naumanen, R. 2005. KAER-kokeet. Kirjallinen tiedonanto 11.1.2005.
- Koskentalo, Helena 2003. Parempaan pentutulokseen. Gummerus.
- Mäki, Katariina & Ekman Tarja. Terveempien koirarotujen puolesta - sukusiitosdepressiota ja matadorijalostusta vastaan.
- Paatsama, S. 1991. Suuri Suomalainen Koirakirja. Otava.
- Peltonen, Martti 1999. Arvoisa kasvattaja –tiedote. Saksanseisojakerho ry.
- Peltonen, Martti. 2004. Saksanseisojille esiintyneet viat ja sairaudet. Kirjallinen tiedonanto, joulukuu 2004.
- Rouhiainen, Jukka. 2005. Seisojan tavoiteltava luonne. Kirjallinen tiedonanto 13.01.2005.
- Saksanseisojakerho ry. Jalostuskoirien laatuvaatimukset.
- Saksanseisojakerhon vuosikirja 2000
- Saksanseisojakerhon vuosikirja 2001
- Saksanseisojakerhon vuosikirja 2002
- Saksanseisojakerhon vuosikirja 2003
- Saksanseisojakerhon vuosikirja 2004
- Sundgren, Per-Erik 1993. Lemmikkieläinten jalostus. Suomen Kennelliitto.
- Svenska Stabyhounklubben. Jalostusohjelma 2005.
- Jalostuksen tavoiteohjelma 2006-2010 Stabyhoun 319, Susanne Ylikesti ja Salla Finnilä

Elektroniset lähteet:

- <http://www.animaleyecare.net/diseases/pra.htm>
- <http://www.canine-epilepsy.net/>
- http://www.o-vet.fi/html/default_dysplasia.htm
- <http://www.saksanseisojakerho.fi/html/tietokannat.htm>
- <http://www.kennelliitto.fi/FI/KoiraNet>
- <http://www.kennelliitto.fi/jalostus>
- <http://www.stabyhounkerho.com>
- <http://kennet.skk.se/hunddata>
- <http://www.zooeasyonline.com>
- <http://www.raadvanbeheer.nl>